

Til Olje og energidepartementet

nve@nve.no

17.01.2019

KLAGE PÅ NVE'S VEDTAK OM AVSLAG PÅ SIRA KVINA KRAFTSELSKAPS
SØKNAD OM TILLATELSE TIL Å REGULERE YTRE SKREÅVATN I SIRDAL
KOMMUNE.

Vi viser til brev av 19.12.2018 hvor det går fram at grunneiere har klagerett. Vi viser også til epost av 07.01.2019 hvor det er gitt utsatt frist for uttalelse/klage til 23.01.2019.

I forbindelse med revisjon av vilkår for Sira-Kvina reguleringen i Sirdal og Kvinesdal kommuner sendte grunneierne den 14. april 2016 følgende uttalelse:

Tiltak	Uttalelse
1 Bygging og drift av minstevannføringsmagasin Ytre <u>Skreåvatn</u>	Dette er et tiltak for å rette opp situasjonen med manglende minstevannføring som har vært siden reguleringen. Det ble gitt konsesjon for tiltaket allerede i 1989. Tiltaket har stor miljømessig betydning og dette må gjennomføres snarest mulig.

Som det framgår av uttalelse fra 2016 er grunneierne veldig tydelige på at minstevannføring i Skreåna har stor miljømessig betydning.

Grunneierne stiller seg uforstående til NVEs vedtak om avslag på Sira Kvina kraftselskaps søknad om regulering av Ytre Skreåvatn for å sikre minstevannsføring i Skreåna og øke minstevannsføring i Sira.

Grunneierne påklager med dette NVEs vedtak.

Vi har følgende merknader:

1. Sammendrag.

I sammendraget skriver NVE mellom annet:

«Fagrapportene vedlagt søknaden konkluderer med at tiltaket har ubetydelig eller liten konsekvens for akvatisk naturmangfold, inngrepsfrie naturområder, kulturminner, landbruks, ferskvannsressurser, friluftsliv og samfunn. Konsekvensen for landskap er liten til middels negativ, og terrestrisk naturmangfold får liten positiv konsekvens ifølge rapporten.»

Kommentar

Fagrapportene avdekker ingen særlige negative konsekvenser ved gjennomføring av tiltaket.

«I vedtaket legger NVE vekt på at regulering av Ytre Skreåvatn medfører store inngrep i et intakt naturlandskap med verdi for friluftsliv.»

Dette mener grunneierne er feil da Ytre Skreåvatn gjennom tidligere utbygging er berørt ved at det er tatt vekk opp mot 85% av vannet målt ved utløp. (gjennom tunell via flere vatn er vannet snudd og har nå utløp i Gravatnmagasinet).

Dette viser kun det som vi mener vil være tilfellet også for dette tiltaket, nemlig at etter noen år vil inngrepene i terrenget i all hovedsak ikke være merkbare.

Videre uttaler NVE at «Tiltaket innebærer inntil 8 meter nedtapping av vannstanden i Ytre Skreåvatn om sommeren, tørrlagt utløpsfoss, nye tekniske installasjoner, og i tillegg store terrenginngrep dersom det bygges anleggsvei.»

Som grunneiere kan vi informere om at utløpsfossen i hovedsak allerede er tørrlagt på sommeren. Anleggsveien til området vil heller ikke medføre store terrenginngrep som det er lagt til grunn i NVEs behandling. Vegtraseen for anleggsvegen er tegnet inn feil på kart som var vedlagt søknaden. Korrekt trase er vist på vedlegg «Anleggsveg». Traseen er lagt utenom myr og gjennom morenerygg uten inngrep i form av sprengning. Det vil være fullt mulig å tilbakeføre vegen til opprinnelig terreng slik som planlagt i konsesjonssøknaden.

I NVE sin begrunnelse er følgende faktum lagt til grunn, «Til sammen vil dette svekke landskapskvaliteten og opplevelsesverdien i Skreådalen. I anleggsfasen får tiltaket også negative konsekvenser for fugl og annet vilt i området».

Anleggsfasen vil så vidt vi kan se kun strekke seg over en sommersesong (mai-oktober). Dette vil være utenfor hekkeperioden for de påviste artene og i tillegg i så stor avstand fra registrert lokalitet slik at denne ikke vil bli negativt påvirket. Høringsuttalelsene støtter heller ikke konklusjonen for såvidt gjelder vilt.

NVE konkluderer med at «Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE ulemperne ved regulering av Ytre Skreåvatn er større enn fordelene.» Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt, og søknaden avslås.

«Vannressurslovens § 25.(kriterier for konsesjon)

Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet.

Når et tiltak er av varig karakter eller av andre grunner kan få mer langsiktige virkninger, skal kravet i første ledd være oppfylt på lengre sikt.»

2. Behandlingsprosess

Det har vært 2 befaringer hvor blant annet NVE og representanter for grunneierne har deltatt. På disse befaringene og på møtet hos Sira Kvina i forkant av en av befaringene presenterte grunneierrepresentantene grunneierne syn på tiltaket og den virkningen tiltaket vil ha for de private interessene som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet.

Grunneierne oppfattet tilbakemeldingene fra NVEs representanter til at de noterte seg det som kom fram på befaringen og at dette ville bli tatt med ved vurderingen av søknaden. Vi finner nå at ikke noe av det som ble lagt fram på befaringene er tatt med i vurderingene i det hele

tatt. Befaringen er kun nevnt med dato og bare den ene. Dette mener vi er en klar feil i saksbehandlingen.

Ved høring og offentlig ettersyn kom det 7 høringsuttalelser.

Faginstanser som fylkesmannen, fylkeskommunen og kommunen støtter tiltaket for minstevannføring i Skreåna. Villreinnemnda har ingen merknader til tiltaket.

Høringsuttalelsene underbygger at tiltaket har liten eller ingen negativ betydning for naturmangfoldet.

Kun en privat organisasjon har negativ innstilling til tiltaket for minstevannsføring.

Veier FNF Rogalands uttalelse tyngre enn alle faginstanser og lokale innbyggere?

Grunneierne mener at NVE i sine vurderinger og i sin konklusjon ikke samsvarer med vannressurslovens § 25 hvor både allmenne og private interesser skal vektlegges! De privates interesser som i denne saken samsvarer med søkerens interesser er ikke hensyntatt.

I uttalelsen viser FNF til at etablering av ny anleggsveg som noe av det mest problematiske ved prosjektet.

Her må vi påpeke at det virker som FNF ikke har forstått at anleggsvegen kun er 1,3 km og gjelder det sist stykket fram til Ytre Skreåvatn. Som vi har vist til under pkt.1 vil denne vegen ikke berøre myrområde, kun løsmasseområde. I tillegg vil det kun være nødvendig med inngrep på en veldig kort strekning.

Vegen fra Skreå fram til Hedlarkvæven skal uansett bygges som landbruksvei iht. foreliggende tillatelse. Denne delen av vegen inngår ikke som del av tiltaket om minstevannsføring/regulering og skal således ikke vurderes som del av dette tiltaket!

3. NVEs vurdering

NVE vurderer at selve reguleringen av Ytre Skreåvatn får små eller ubetydelige konsekvenser.

Når det gjelder vurderingen av anleggsvegen må denne vurderes på nytt ut fra riktig trase, jfr. merknader i pkt. 1 ovenfor.

Det er ikke påvist negative konsekvenser for villrein eller fugl.

Når NVE vurderer bygging av ny veg i Skreådalen virker det som dette gjelder vegen ut over anleggsvegen, dvs. landbruksvegen som vi igjen vil påpeke ikke er det av dette tiltaket. Det kan synes som det i vedtaket er lagt til grunn at anleggsveien skal gå fra Skreå til Ytre Skreåvatn og ikke fra Hellarkvæven. Det ser ut til å være lagt til grunn at jordbruksveien som er planlagt bygget samtidig og eventuelle miljømessige konsekvenser av den er uriktig vektlagt i vedtaket, til tross for at det er uttalt at dette er et tiltak som er godkjent som landbruksveg.

Anleggsvegen på 1,3 km vil ikke medføre sprengningsarbeid eller særlig terrenginngrep og dermed ikke ha den negative konsekvensen som det er vurdert til i saken. Anleggsveien er tenkt tilbakestillt med tilbakeføring av masser fra nærdeponi og det skal eventuelt kun opprettholdes en sti som kan benyttes av ATV.

I saken vises det til at vinterløypa går via Ytre Skreåvatn. Dette er feil. Vinterløypa går via Hedlarkvæven og vil ikke berøres noe av reguleringen.

Av uttalelsen fra FNF ser vi at de mangler lokalkunnskap om området. Vi finner det betenkelig at NVE altfor ensidig har lagt vekt på innspill fra FNF.

Anleggsperioden for dette mindre tiltaket vil være kort, driftsfasen vil kun medføre minimal menneskelig aktivitet. Her må korrekt situasjon legges til grunn ved vurderingen.

Vi finner ikke at manglende minstevannsføring i selve Skreåna og den negative konsekvensen det har for miljøet langs vassdraget har blitt vektlagt. Det er ikke tatt miljømessige hensyn til å benytte fornybar kraft og de samfunnsmessige kostnadene ved dette.

4. Oppsummering og konklusjon

Vi henstiller til at det gjøres en ny helhetsvurdering basert på korrekte planer, traseer og det som faktisk inngår som del av tiltaket med regulering for å sikre minstevannsføringen.

Landbruksvegen som ikke inngår i tiltaket skal heller ikke vurderes som del av dette.

GRUNNEIERNE BER OM AT FØLGENDE VEKTLEGGES I SAKEN:

Minstevannsføring i Skreåna

Grunneierne langs vassdraget er for flertallets del også bosatt her. Dette innebærer at vi daglig ferdes langs vassdraget.

Vi opplever manglende vannføring i tørre perioder som en svært negativ konsekvens av reguleringen som er gjennomført av vassdraget. Som det framgår fra fagrapportene har fiskebestanden blitt negativt påvirket som følge av gjennomført regulering og manglende vannføring i perioder. Vi observerer og erfarer på nært hold den negative påvirkningen dette har på fiskebestanden samt dyre- og fuglelivet. Vi stiller oss svært undrende til at avbøtende tiltak for å rette på disse forhold ikke skal kunne godkjennes når det ikke er påvist særlig negative virkninger av tiltaket.

Mange av oss bruker Skreådalen som friluftss- og rekreasjonsområde omtrent daglig. Det er et særdeles viktig friluftsområde for oss. Vi nyter de gode naturopplevelsene og ønsker på ingen måte at disse skal ødelegges med store inngrep. Noe av det vi opplever som svært skjemmende og med størst negativ påvirkning for friluftslivet er nettopp det at elva i perioder er tørrlagt.

Vi vil svært gjerne dele friluftsopplevelsene med andre i regionen, men mener at våre synspunkter som så store brukere av området også må vektlegges.

Som det framgår vurderes området Ytre Skreåvatn som uberørt selv om det her har vært store inngrep og reduksjon av vannstanden som følge av tidligere regulering. Vi mener at dette viser at inngrepet for å sikre minstevannsføringen i løpet av kort tid også vil bli relativt usynlig dersom man velger alternativ 1. Endring av vannstanden som følge av reguleringen vil pga at Ytre Skreåvatn er brådypt ikke få stor visuell virkning.

Før utbyggingen på 1970-tallet var nedslagsfeltet på 54 km², etter utbyggingen er det et restfelt på 22 km². Målt i samløp Sira viser at 60% av vannføringen er tatt vekk som følge av utbyggingen. I NVE sin bakgrunn for vedtaket synes det å være lagt til grunn feil faktum i saken ved at det vist til at det kun er halvparten av vannføringen som er tatt vekk.

I Skreåvassdraget vil det være fjernet fra 85% ved starten av vassdraget ved utløp Skreåvatn til 60% ved samløp Sira.

Verdien og effekten av fjerning av nedslagsfeltet i Nordre Skreåhei har stor betydning fordi det i denne heia ligger mye snø som smelter ut over sommeren. Før utbyggingen gav snøsmeltingen tilførsel av vann i Skreåna også ved tørre perioder om sommeren. Utbyggingen har fjernet denne effekten.

I sommer opplevde vi en svært uhyggelig situasjon med skogbrann i heia mellom Lunde og Ødegård/Skreå over flere uker. Skreåna var fullstendig tørrlagt og ville ikke hatt noen virkning for å kunne stoppe brannen om den hadde nådd fram til elva. Med planlagt tiltak for regulering/minstevannsføring ville situasjonen vært annerledes.

Som det framgår i søknaden og av saken er Skreåna i tillegg flomutsatt. Den stiger veldig raskt som følge av tilliggende terreng som gir kort avrenning og mange bekker som har utløp i elva. Det har gjennom årene skjedd skader for følge av erosjon og utrasing. Som det framgår av søknaden vil man med omsøkte tiltak for minstevannsføring også kunne dempe en flomsituasjon og skader som følge av denne.

Sauebeite

Øyestølheia har fra langt tilbake i tid vært svært viktig beiteområde, særlig for bønder i Rogaland. Det har vært over 3000 beitedyr på området. Dette er veldig viktig for å holde naturlandskapet i hevd og sikre mot gjengroing. Som det framgår av skriv fra leder av Øyestøl beitelag skaper manglende vannføring i elva store problemer med kryssende beitedyr og blanding mellom besetningene. Dette påfører stort ekstraarbeid for bøndene og har også medført fare for spredning av sykdom mellom beitedyra.

Sikring av minstevannsføring i Skreåana vil ha særdeles stor betydning for driften av beiteområdene og dermed i tillegg for sikring av gjengroing.

Friluftsområder og turistløypa

Grunneierne i området har vært positive til å åpne og tilrettelegge områdene for friluftsliv og turistløype og bygging av turisthytter.

Da det ble inngått avtaler med Stavanger turistforening for den gjeldende løypa mellom Stølehytta og Tomannsbu var det fokus på at denne ikke måtte bli et hinder for landbruksdriften i Skreådalen. Ved å plassere den i nåværende trase unngikk man å ha løypa gjennom svært viktige beiteområder for sau. Følgelig ble løypa mot Tomannsbu plassert lang ute i dalen og går i dag i nærheten av Ytre Skreåvatn.

Vi som ferdes i ofte i området og kjenner terreng, landskap, dyre- og fugleliv godt kan ikke se at omsøkte tiltak (alt. 1) vil ha noen negativ konsekvens for turistløypa.

Grunneierne på Skreå som har avtale om turistløypa med Stavanger Turistforening har god dialog med turistforeningen. Det har i denne prosessen vært dialog mellom grunneierne og turistforeningen. Turistforeningen har heller ikke i under saksforberedelsen ikke kommet med merknader til søknaden. Grunneierne er villige til å vurdere en omlegging av turistløpa dersom Stavanger Turistforening finner at det fra deres side er ønskelig på grunn av tiltaket ved Ytre Skreåvatn. En omlegging av løypa som er foreslått vil gi en mye kortere avstand fra Skreå til Tomannsbu. Dersom turistløypa legges om som vist på vedlagte kart vil den ligge langt unna Ytre Skreåvatn og ikke ha noen berøring med reguleringstiltaket.

Grunneierne på Skreå er som det framgår i avsnittet ovenfor positive til at området benyttes som friluftsområde. Landbruksvegene som allerede er bygget har medvirket til at området er blitt mer tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne og for barnefamilier. Vi får mye positive tilbakemeldinger om dette, og har ønske om at også videre landbruksveg vil få enda mer positiv virkning for friluftslivet. Vegen vil imidlertid være stengt med bom og vil ikke kunne nyttes for kjøretøy som ikke inngår i landbruksdriften.

Dyr, fugl og fisk i og ved Skreåna

På strekningen Omlid – Skreåvatn er det 4 kulper som ved normal vannføring har dybde på over 1,8 m. Elva er en steinelv og har få kulper. Når det er liten vannføring i elva synker vannstanden i kulpene og vannet får så høy temperatur (over 12 grader) at fisken tar til seg lite føde. Dette medfører at fisken er liten og ikke vokser som den skal.

Vi er kjent med at Skreåna fra før oppdemmingen var en rik fiskeelv hvor det var veldig populært å fiske. Vi kjenner oss veldig sikre på at sikring av minstevannsføring vil ha positiv effekt på fisken i Skreåna.

Slik vi ser det har NVE i sitt vedtak og i sin begrunnelse feilaktig vektlagt at vannføringen ikke vil få den tiltenkte effekten for fiskebestanden og fuglelivet, særlig hekking for fossekallen.

Vi viser her til SKKs kommentarer til FNFs uttalelse som er omtalt i saksutredningen, s. 10.

Grunneierne langs Skreåvassdraget; Skreå, Ødegård og Tveiten vil på det sterkeste henstille NVE til å omgjøre avslag i vedtak på Sira-Kvina Kraftselskaps søknad om tiltak om regulering av Ytre Skreåvatn.

Skreåana trenger sikring av minstevannføring av følgende grunner:

- Forbedre levevilkårene for dyr, fugl og fisk langs vassdraget.
- Forbedre kvaliteten og den estetiske opplevelsen for vassdraget som friluftsområde.
- Vannføring i elva som sikkerhet f.eks ved skogbrann
- Vannføring i elva som hinder for at beitende sauer og andre husdyr krysser elva inn på områder hvor de ikke hører til.
- Hindre de store flommene og skader som følge av disse.

NVE virker også å la lagt vekt på i sitt vedtak at de vil kunne pålegge Sira Kvina en tilsvarende minstevannføring ved revisjon av konsesjonsvilkårene. Således kan det virke som

det er en premiss i vedtaket at NVE vil sørge for at etablering av minstevannføringen vil bli ivarettatt.

Dersom avslag på søknaden om regulering av Ytre Skreåvatn opprettholdes vil minstevannsføring i Skreåna bare kunne sikres gjennom slipping av vann fra Vassvoldvatn. Dette er produksjonsvann og således en kostbar løsning for Sira Kvina og en lite ønsket løsning ut fra et miljøperspektiv hvor utnyttelse av fornybar kraft er vesentlig for å oppnå Norges klimamål.

Ser man de to alternativene opp mot hverandre og faktisk legger til grunn de helt minimale naturinngrep det søkte tiltaket har bør NVE sitt vedtak omgjøres.

Ta gjerne kontakt om dere har spørsmål!

Med vennlig hilsen

Arnt Åge Skreå på vegne av grunneierne langs Skreåvassdraget; Skreå, Ødegård og Tveiten

Vedlegg:

Kart med inntegnet trase for alternativ turistløype til Tomannsbu

Bildeserie fra flere år som viser hvor liten vannstand det er i Grunnetjødn og Skreåna.

Uttalelse fra leder av Øyestøl beitelag